

UREDNIČKA BILJEŠKA

Izvođenje oko kazališta

U izvedbenoj znanstvenoj revoluciji 20. stoljeća nova paradigma izvedbenih studija očekivano je krenula u postavljnje novih "univerzalnih konstanti" i teorijskih zagonetki odlažući, ipak, ograničavanje područja vlastitoga djelovanja. Tako su zazivi za proučavanjem "gotovo svega kao izvedbe", fokusiranjem na radikalno križanje teorijskoga i praktičnoga znanja ili izbjegavanjem bilo kakvoga oblika etnocentrizma toliko proširili zahvat izvedbenih studija da Jon McKenzie s pravom ističe složenost njihove intelektualne povijesti i kompletni abecedni raspon (od a do ž) disciplina koje se s dobrodošlicom prihvaćaju u okrilje nove krovne sintagme. No, s inkluzivnošću kao jednom od ključnih značajki povećava se i udaljenost među pojedinim sferama te kategorije pa, među paradigmatiskim izazovima, osmišljavanje njezine funkcije zauzi-

ma važno mjesto. Publikacija za koju pišem ovaj uvodnik, međutim, svoju je funkciju jasno odredila podnaslovom *časopis za kazališnu umjetnost* i uvelike olakšala osmišljavanje temata koji slijedi, priskrbivajući dvijeipoltisućljetnu konveksnu krivinu o koju će se osloniti ovo širenje izvedbenoga promišljanja. Sljedećih osam tekstova, naime, posvećeni su različitim izvedbenim umjetnostima i praksama koje se križaju s kazališnim Gesamtkunstwerkom razvijajući problematiku koju od kazališta pružimaju, s kazalištem dijele, kazalištu supostavljaju, a povremeno i suprotstavljaju.

Prizivajući često spominjane temelje paradigme izvedbenih studija, temat otvara pregledni tekst Ane Gospić posvećen dugogodišnjoj razmjeni znanstvenih uvida između škotskog antropologa Victora Turnera i američkoga tea-

trologa Richarda Schechnera. Mario Županović djelomično se oslanja o Turnerove idejne postavke iščitavajući liminalne i ritualne aspekte body arta u suvremenom društvu, a kroz skup pojmova pharmakon – pharmakeus – pharmakos, koji pripada Jacquesu Derridi. U okviru iste izvedbene kategorije zadržava se i članak Višnje Rogošić, tematizirajući granice reprezentacije u performansima francuske umjetnice Orlan i australskog umjetnika Stellarca, dok se Andrej Mirčev reprezentacijskim okvirom bavi kroz odnos videa i kazališta zazivajući performativnost videomedija. Pitanje prisutnosti i reprezentacije dobiva nove dimenzije u virtualnom okružju dnevničkih zapisa Petre Zanki, povezanih s ulomcima grupnih "on-line" proba, a u novu prostornu relaciju čitatelja vodi i Kruno Filipović, tematiziranjem prostora filmskih dvorana u kojima

gledatelj gubi specifično iskustvo projekcije u kinodvorani pred filmom oblikovanim prema parametrima malih ekrana, odnosno profitabilnijega tržišta. Posljednja su dva teksta ipak optimistično posvećena osnaživanju receptivno-participatornoga pola izvedbe pa tako Suzana Marjanić nudi kategorizaciju akcijskih djelovanja ističući njihovu socijalnu intervencijsku dimenziju, dok Oliver Frlić iznosi svoj kratki, ali burni brehtovski put redatelja kroz hrvatske kazališne institucije. Pretendirajući tek na otvaranje pogleda prema izvedbenim područjima koja se omataju oko kazališta, ovaj niz tekstova ostaje otvoren kao i paradigma izvedbenih studija kojom je usmjeren, priželjkujući svoje nastavke u drugim brojevima, drugim časopisima i drugim autorskim glasovima.

Višnja Rogošić